

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antiquae Lectionis Tomus ...

In Qvo Plvra Qvam XX. Antiqua monumenta, nunquam edita

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1602

Consideranti mihi lilia agri ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64160](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64160)

Consideranti mihi lilia agri, quo honore, quoue decore candidata vestiantur, & pullulent, multa virtutum varietate purpurati rosarum flores apparent. Hinc in lilio miror, quod est niueū; hinc in rosa colorem intendo purpureum. Tria tamen amplius in ipsis intendo, colorem scilicet & odorem, & vtriusq; allectionem. Flos est anima iusti, color religio Catholicae fidei, odor amor Dei & proximi, allectio promissio est caelestis regni. Vnde est illud in Canticis canticorū, Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisent mala punica. Et de eodem in subsequenti. Vineae florentes odorem dederunt. Et illud. Odor inæstimabilis erat nimis. Hortus est sancta Ecclesia, de quo sapientia clamat. Rigabo hortum meum. Nuces sunt animae iustorum; testa nucis, vas humani corporis; corium, mundani lioris amaritudo, & nucleo iustitiae designatur habitudo. Tunc ergo in hortum nucum sapientia Dei descendit, quando quid in nucibus id est in iustis, quid in conuallibus id est humilibus speciosus sit considerandum. Quae sunt vineae nisi oves dominicae? Quid sunt earum flores, nisi passionum meritis purpuratae virtutum varietates? Vnde est illud sapientiae: Flores mei fructus honoris & honestatis. Floret enim vinea dominica per opus bonum, sed odorem dat aliis, bene viuendi proponens exempla. Floret vitis, decoratur in se, sed odore fructificat in aliis. Hinc simile est quod legitur: Ego quasi vitis fructificauit suauitatem odoris. In agro igitur rosa vel liliū, in hortu nux & in conualle lignum pomiferum, & in vinea palmes, **B. HARTVVICVS.** Hinc enim est castitate candidus, hinc

I.

Matth. 6.

Cant. 6.

Cant. 2.

Eccli. 24.

Eccli. 24.

Eccli. 24.

hinc diuerso virtutum colore purpureus, hinc licet in carne, diuinitatis satiatus nucleo, hinc vt lignum fructiferum imbre roretur temporaneo. Palmes est in vite non aridus, non ad ignem vt comburatur excidendus, sed flore cum fructu germinans, vt doctrinæ vina ministret in Christo, qui est vera vitis exuberans. Vnde est illud in Euangelio: Omnem palmitem in me ferentem fructum purgabit eū, vt fructum plus afferat. Palmes vero iste non sterilis sed fecundus, satis in Christo tulit sibi, sed purgatus id est, carne solutus, plus attulit & plus recepit. Hic quidem collegit, sed ibi cum exultatione manipulos reportauit. Super pauca fidelis humanitus, super multa cœlitus constitutus est. Hic vt pater familias per uigil furi comminatur. Hinc vt pastor bonus lupum confundit & fugat. Hinc etiam oues pascit & potat, ieiunantes non spernit & manducantes non iudicat. O quantum lux in carne positus, qui nihil remisse prætermittens fuit in omnibona actione strenuus, ad docendum egregius, & in omni morum claritate fuit cōspiciuus. Orphanorum adiutor, viduarum defensor, mœstorum consolator, in & regenerandis animabus magnus erat propagator. Hic itaque post obitum bonæ memoriæ FRIDERICI antistitis Ecclesiæ IUVAVENSIS suscepit Kathedram anno incarnationis Domini Dcccc. xv. vj. Idus Nouembris. Sed ecce cum prædecessore suo, gaudet regnum sortis & gloriam. Ex regali legitur oriundus pro sapia, vnde ampliori virtute, vitam in se nobilitauit & opera.

Vt radius sole prodit, de flumine riuus,

Hic stetit & fluxit regum de sanguine riuus.

Iste ergo participat in eo, quod scriptum est. Fecit nos DEVS sibi regnum & Sacerdotes. Recte quidem agenti seipsum & actus suos regenti bene conuenit hoc nomen

rcx,

Ioan. 15.

Psalm. 117.
Matth. 25.
Matth. 24.
Ioan. 10.
Rom. 14.

Fridericus
Archiepiscopus
Salisburg.

Apoc. 7.

tia clamat: In vita sua fecit monstra. Quod enim melius monstrum, quam de peccatore iustum, de ægro sanum, de obstinato credulum, vel de mortuo reddere vivum? Sed nec hoc filere dignum video, quod plurimorum fidelium didici testimonio. Contigit enim quod ad Ecclesiam quæ *TALE* dicitur, in festo sancti *ANDREÆ* ipsam dedicaturus exierit, siluamq; pertransiens, ramusculum ex arbore frangens atripuit, quem cum non diu manu tulisset, flores peperit & in signū sanctitatis eius, à quibusdā fidelibus, diu custoditus fuit. O signum mirabile, & plusquam dici possit, commendabile. O nouitas ab antiquo non discrepans. O *Hartvici* virga, virgæ *Aaron* sub figura concordans. Sed illa in archa, & hæc in manu floruit, nec tamen inter se dissentiunt, quia utriusque possessor, archam Domini rexit, & archa Domini fuit. Quod tamen in ipso materialiter fuisse, si quis obstinate contradixerit, spiritualiter tamen completum, ut credat ratum sit. Quid enim signate eius via qua vadit ut Ecclesiam dediceret, nisi Christum in quo moraliter graditur, ut in mente sua Deo sacrificium paretur: Quid est arbor, de qua ramum fregit, nisi quilibet legis doctor, de quo disciplinæ formam sumpsit? Ex hac virga scriptum est: Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Vel aliter, Disciplina tua, ipsa me docebit. Vel & hæc virga pastoralis est, quæ in medio sub typo disciplinæ est rigida; subt^o causa feruitutis, ferrea; superi^o quasi floret, quia pœnitētes attrahit cū misericordia. De parte ferrea scriptum est: In virga ferrea confringens eos. De medio virgæ dicit Psalmista: Disciplina tua corripuit me in finem. Superior pars virgæ typum tenet misericordiæ. Tria quidem doctori conueniunt, ut scilicet impios districtius feriat; in bono stabiles non facti moueat; compungentibus misericorditer consulat.

Hanc virgam beatus *HARTVICVS* habuit, & ipsa virga
æqui-

Exod. 7.

Psal. 22.

Psal. 17.

Psal. 2.

Psal. 17.

æquitatis fuit. Vt de ipso dici possit Ecclesiæ per Propheta-
 ram: Virgã virtutis tuæ emittet Dominus ex Syon, *Qui* *Psalm. 109.*
 enim nõ extitit virtutis in quo omnium virtutũ schola fuit?
 Quomodo etiam non sit plenus omni virtute, quem ecce *Psalm. 109.*
 præuenit dominus in dulcedinis benedictione? Ipse au-
 tem Ecclesiasticæ virtutis est virga, cuius doctrina vel fide
 legalium mandatorum in populo connectuntur laquea-
 ria. Ex Syon vero vel emittitur, dum speculo fidei Eccle-
 siæ administratur. Omnia autem opera sua, quæ fecit, fue-
 runt signifera, quia virtutũ quas Deus in ipso fecit, fuerunt
 signatiua. Consummato igitur fœlici vitæ suę cursu, exuta
 humanitatis tunica, indutus est immortalitatis stola. Mi-
 grauit autem sanctus Hartvvicus ad Dominum anno ab
 incarnat. Dn. M. xxij. Episcopatus autem sui, xxx iij.
 Heinrico imperatore II. huius nominis regnãte, Domino
 nostro Iesu Christo rege *Qui* *Psalm. 109.*
 & spiritu sãcto vnus Deº per omnia sæcula sæculorũ, Amẽ.

Ad laudem & gloriam nominis, cum quadam die popu-
 lus in capella sanctæ Dei genitricis deuotus adstaret, cere-
 us in altari extinguitur, sed vt accendatur à quodam iuue-
 ne quantotius accurritur, cereum festinus arripuit, & ad
 tumbam beati Hartvvici accensurus accedit, sed cum iam
 tumbæ appropiat, iam cereum sancti virtus inflammat.
 Mirum in modum, per se luminare succenditur, vt lucer-
 na Ecclesiæ fuisse beatus Hartvvicus approbetur. Flamma
 etenim rubedine apparebat, vt sanguis, sed in illo reor ali-
 quid mystice fuisse significatum. Veruntamen populus in
 admiratione vertitur, & flammam huic similem nõquam
 vidisse profitetur. O mirabile, ex eius virtute accenditur
 cereus, cuius beneficiorum claritate illustratur fidelium
 populus. Fama igitur tantæ rei vniuersam patriam trans-
 uolat, sanctumq; Dei in populo virtus patrata magnificat.
 Accurrunt subito debiles, sed sanitati citius sũt efficaces.
 Sanicurrunt & languidi, & in sancto glorificant nomen

II.

Miracula ad
 sepulchrum
 S. Hartvvici.

Rr 2

D omiñ